

Zasady sprawowania dodatkowej opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem przez osobę bliską w oddziałach szpitalnych

1. Pacjent podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej ma prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami, zgodnie z zapisami art. 33 ustawy o rzeczniku i prawach pacjenta, a także prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej sprawowanej przez przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego na zasadach określonych w art. 34 ww. ustawy.
2. Przez dodatkową opiekę pielęgnacyjną rozumie się opiekę, która nie polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w tym także opiekę sprawowaną nad pacjentem małoletnim albo posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz nad pacjentką w warunkach ciąży, porodu i połogu.
3. Przez dodatkową opiekę pielęgnacyjną sprawowaną nad pacjentem małoletnim lub posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, przebywającym w podmiocie leczniczym rozumie się również prawo do pobytu wraz z nim przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego.
4. Dodatkowa opieka pielęgnacyjna jest sprawowana dobrowolnie i nieodpłatnie, na prośbę pacjenta i za jego zgodą. W przypadku pacjentów małoletnich – na prośbę i za zgodą przedstawiciela ustawowego pacjenta, a w przypadku pacjentów, którzy ukończyli 16 rok życia – również za zgodą samego pacjenta. Dodatkową opiekę pielęgnacyjną jednocześnie może sprawować jedna osoba.
5. Dodatkową opiekę pielęgnacyjną może sprawować osoba bliska, która:
 - jest przedstawicielem ustawowym pacjenta, opiekunem faktycznym lub osobą pełnoletnią wskazaną przez przedstawiciela ustawowego;
 - jest świadoma i nie znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków ani innych środków odurzających;
 - nie ma objawów choroby zakaźnej (infekcje górnych dróg oddechowych, układu pokarmowego, skóry);
 - przestrzega zasad higieny osobistej, obowiązujących przepisów sanitarno-epidemiologicznych (między innymi mycie i dezynfekcja rąk, stosowanie maseczek, fartuchów i rękawic ochronnych), regulaminów porządkowych oraz praw innych pacjentów i personelu podmiotu.
6. Celem sprawowania dodatkowej opieki pielęgnacyjnej przez osobę bliską jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa pacjenta, ułatwienie mu adaptacji do warunków szpitalnych, a także włączenie osoby bliskiej w proces terapeutyczny, w tym edukowanie jej w zakresie właściwej opieki i pielęgnacji, z uwzględnieniem stanu zdrowia oraz potrzeb pacjenta, zwłaszcza w zakresie przygotowania do pełnienia samodzielnej opieki pielęgnacyjnej w stosunku do pacjenta przewlekle chorego w warunkach domowych.

7. Sprawowanie dodatkowej opieki pielęgnacyjnej odbywa się w warunkach współpracy osoby bliskiej i pacjenta z personelem medycznym i możliwe jest po zapoznaniu osoby sprawującej dodatkową opiekę pielęgnacyjną z regulaminem oddziału szpitalnego oraz zasadami i zakresem czynności dozwolonych i niedozwolonych w ramach sprawowania dodatkowej opieki pielęgnacyjnej w oddziale szpitalnym.
8. Zakres czynności możliwych do wykonywania przez osobę bliską sprawującą dodatkową opiekę pielęgnacyjną nad pacjentem w oddziałach szpitalnych:
 - przebywanie przy łóżku pacjenta z zachowaniem zasad bezpieczeństwa - przestrzeganie zasad higieny osobistej i aseptyki; ochrona pacjenta przed urazami; ochrona pacjenta przed nadmiernymi bodźcami - zachowanie ciszy i spokoju w sali pobytu;
 - obserwowanie stanu zdrowia pacjenta oraz zgłaszanie personelowi medycznemu wszelkich niepokojących objawów lub zdarzeń;
 - pozostawanie z pacjentem w sali chorych w czasie obchodu lekarskiego, towarzyszenie pacjentowi podczas badań i konsultacji;
 - udzielanie pacjentowi wsparcia emocjonalnego, m.in. poprzez rozmowę, przytulenie, trzymanie za rękę; czytanie; kangurowanie (kontakt „skóra do skóry”) noworodka przebywającego w inkubatorze - jeśli stan zdrowia dziecka na to pozwala;
 - pojenie i karmienie pacjenta (z wyjątkiem pacjentów nieprzytomnych i/lub mających problemy z połykaniem)
 - ważne: należy przestrzegać zaleceń dietetycznych przekazanych przez lekarza lub pielęgniarkę, w tym dotyczących temperatury podawanych posiłków, konsystencji diety (np. dieta płynna, papkowata, przetarta), ograniczenia spożycia określonych produktów (np. mleka, napojów gazowanych, wyrobów czekoladowych), a także pozostawienia pacjenta na czczo w przypadkach związanych z przygotowaniem do określonych procedur medycznych, np. przed znieczuleniem,
 - wszelkie informacje dotyczące ewentualnej nietolerancji pokarmowej, wystąpienia nudności, wymiotów, złego samopoczucia lub objawów reakcji alergicznej należy niezwłocznie zgłosić pielęgniarce oddziału,
 - w Oddziale Patologii Noworodka czynności związane z karmieniem mogą obejmować: karmienie dziecka mlekiem mamy (piersią lub odciętym mlekiem), karmienie dziecka mieszkanką początkową/specjalistyczną w zależności od potrzeb, odciąganie pokarmu laktatorem, prawidłowe przechowywanie i opisywanie pokarmu, zgodnie z otrzymanymi wytycznymi,
 - w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dziecięcej czynności związane z żywieniem pacjenta wykonuje personel medyczny.

- wykonywanie podstawowych czynności higienicznych i pielęgnacyjnych (zależnie od wieku, stanu zdrowia i samodzielności pacjenta) - pomoc w utrzymaniu higieny (np. mycie twarzy, głowy, ciała, zębów, zmiana pielucho-majtek), nawilżanie lub natłuszczanie skóry, czesanie i układanie włosów, czyszczenie i przycinanie paznokci, zmiana ubrania (bielizny, piżamy, stroju dziennego), regularne sprawdzanie czy ubranie i pościel pacjenta pozostają suche i czyste (zgłaszanie personelowi konieczności zmiany pościeli)
 - ważne: nie należy wykonywać samodzielnie zabiegów higienicznych w obrębie rany, drenów, cewników z uwagi na ryzyko zakażenia lub uszkodzenia,
 - u pacjentów otolaryngologicznych nie należy wykonywać zabiegów higienicznych w obrębie nosa, uszu i gardła bez konsultacji z personelem medycznym - obszary te są szczególnie wrażliwe i ich higiena może wymagać specjalistycznego podejścia lub instruktażu,
 - w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dziecięcej czynności związane z pielęgnacją i utrzymaniem higieny wykonuje personel medyczny;
- przygotowanie pacjenta do zabiegu operacyjnego w oddziałach zabiegowych – pomoc pacjentowi w toalecie ciała i włosów z użyciem specjalnego płynu otrzymanego od pielęgniarki, wyjęcie z ciała pacjenta biżuterii, kolczyków, usunięcie lakieru do paznokci, przebranie pacjenta w jednorazową bieliznę operacyjną, postępowanie zgodnie z instrukcjami przekazanymi przez pielęgniarkę;
- pomaganie pacjentowi w korzystaniu z toalety, nocnika lub kaczki - informacje dotyczące ewentualnych nieprawidłowości w zakresie wypróżnień należy zgłosić pielęgniarcze dyżurnej (np. dotyczące liczby wypróżnień, wystąpienia biegunki, zaparć lub trudności w oddawaniu moczu);
- pomaganie pacjentowi w zmianie pozycji ułożenia ciała – np. pomoc podczas wstawania, siadania, obracania ciała, poruszania się (jeżeli brak przeciwwskazań medycznych);
- uczestniczenie w edukacji zdrowotnej prowadzonej przez personel, m.in. wspieranie pacjenta w przestrzeganiu zaleceń medycznych, asystowanie podczas wykonywania ćwiczeń rehabilitacyjnych pod nadzorem personelu, przed wypisem – pielęgnacja chorego w warunkach domowych;
- organizowanie czasu wolnego pacjenta – zależnie od wieku i stanu zdrowia pacjenta - np. czytanie książek, słuchanie muzyki, wspólna nauka, granie w ulubione gry;
- dbanie o zachowanie porządku w otoczeniu pacjenta - pozostawianie okryć wierzchnich oraz większego bagażu w bezpłatnej szatni, pomaganie pacjentowi w organizacji rzeczy osobistych w sali pobytu, utylizacja odpadów zgodnie z oznaczeniami umieszczonymi na pojemnikach do segregacji, umożliwianie personelowi sprząającemu utrzymania czystości w sali pobytu oraz w łazienkach, przestrzeganie zasad aseptyki i higieny rąk, pozostawienie łóżka szpitalnego do wyłącznej dyspozycji pacjenta;

- informowanie personelu o swoim samopoczuciu, dbanie o własne zdrowie fizyczne i psychiczne – odpoczynek, odżywianie, sen; w przypadku przeżywania trudnych emocji, lęku i stresu istnieje możliwość i jest zalecane skorzystanie z pomocy psychologa szpitalnego.
9. Działania/czynności niedozwolone w ramach dodatkowej opieki pielęgnacyjnej sprawowanej przez osobę bliską nad pacjentem hospitalizowanym:
- ingerowanie w proces diagnostyczno-leczniczy oraz modyfikowanie leczenia bez zgody personelu medycznego;
 - uniemożliwianie personelowi medycznemu wykonywania niezbędnych procedur, ważne: należy zapewnić personelowi medycznemu swobodny dostęp do łóżka chorego przez całą dobę (konieczność szybkiego reagowania w sytuacji nagłej, bieżące monitorowanie stanu klinicznego pacjenta i wykonywanie pomiarów parametrów życiowych) – nie należy zastawiać łóżka pacjenta bagażami, rozkładanymi leżankami;
 - podawanie pacjentowi leków (zarówno doustnych, jak i dożylnych) – leki podaje personel pielęgniarzki;
 - podawanie pacjentowi leków, suplementów diety, ziół oraz innych środków, w tym pokarmów i napojów, które nie zostały zalecone przez lekarza (także leków i środków, które pacjent zażywał w domu – lekarzowi należy przekazać pełną informację o środkach przyjmowanych przez pacjenta);
 - wykonywanie czynności i procedur zarezerwowanych dla personelu medycznego, takich jak: iniekcje, zmiana opatrunków, pobieranie materiału do badań diagnostycznych, obsługa lub manipulowanie przy aparaturze i sprzęcie medycznym (np. drenach, cewnikach, sondach, pompach infuzyjnych, respiratorach, kroplówkach);
 - wykonywanie czynności pielęgnacyjnych bez zgody personelu medycznego oraz z pominięciem zasad higieny i bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego
 - ważne: czynności pielęgnacyjne i higieniczne (żywienie, zmiana pozycji ułożeniowej pacjenta, toaleta) w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dziecięcej wykonuje personel pielęgniarzki - wykonywanie czynności z tego zakresu przez osobę sprawującą dodatkową opiekę pielęgnacyjną wymaga uzyskania zgody personelu medycznego i postępowania zgodnie z instruktażem,
 - w przypadku pacjentów po zabiegach operacyjnych - czynności związane z opatrywaniem i pielęgnacją ran, zmianą opatrunków wykonuje personel medyczny.
 - podejmowanie aktywności, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia pacjenta (np. czynności zwiększające ryzyko poparzenia, upadku, aspiracji małych przedmiotów, przypadkowego połknięcia substancji toksycznych, zakażenia);
 - pozostawianie małych dzieci w niezamkniętych łóżeczkach/przewijakach/fotelikach do karmienia bez opieki;

- zakłócanie spokoju poprzez hałasowanie, używanie zabawek lub sprzętów wydających donośne dźwięki oraz podejmowanie działań skutkujących uszkodzeniem mienia Szpitala bądź mienia należącego do innych osób;
 - spożywanie posiłków (w szczególności gorących i o intensywnym zapachu) w obecności pacjenta – osobom przebywającym z pacjentem oraz odwiedzającym zaleca się spożywanie posiłków poza salą chorych z uwagi na zasady bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego oraz przez wzgląd na komfort pacjenta - silne aromaty mogą wywoływać u chorych nudności lub inne dolegliwości, zwłaszcza u pacjentów z ograniczeniami dietetycznymi lub pozostających na czczo;
 - samodzielne przemieszczanie pacjenta poza teren oddziału bez zgody personelu medycznego;
 - powierzanie wykonywania czynności z zakresu dodatkowej opieki pielęgnacyjnej osobom postronnym (m.in. opiekunom innych pacjentów) bez zgody personelu medycznego;
10. Personel medyczny, w porozumieniu z osobą sprawującą dodatkową opiekę pielęgnacyjną nad pacjentem, może uzgodnić indywidualny zakres wykonywanych czynności, uwzględniający szczególną sytuację pacjenta oraz osoby sprawującej opiekę, w tym wiek, stan zdrowia, potrzeby pacjenta, a także wiek, stan zdrowia i możliwości opiekuna.
11. Personel medyczny udziela osobie sprawującej dodatkową opiekę pielęgnacyjną niezbędnych informacji, wskazówek oraz pomocy w zakresie bezpiecznego wykonywania czynności pielęgnacyjnych.
12. Zmiana/ograniczenie zakresu dodatkowej opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem lub przekazanie opieki innej osobie bliskiej może nastąpić w przypadku:
- zmiany woli osoby sprawującej opiekę, przedstawiciela ustawowego lub pacjenta powyżej 16. roku życia;
 - zmiany stanu zdrowia bądź potrzeb pacjenta lub osoby sprawującej dodatkową opiekę pielęgnacyjną;
 - konieczności wykonania pilnych procedur medycznych, w szczególności w sytuacji nagłego zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa pacjenta;
 - naruszania zasad ustalonej współpracy albo braku woli współpracy osoby sprawującej dodatkową opiekę z personelem medycznym;
 - zakłócania pracy oddziału, naruszania praw innych pacjentów lub personelu medycznego;
 - naruszania przepisów powszechnie obowiązującego prawa, a także regulaminów wewnętrznych i porządkowych podmiotu leczniczego.
13. Zmiana zakresu sprawowanej dodatkowej opieki pielęgnacyjnej nie jest równoznaczna z ograniczeniem prawa pacjenta do kontaktu z osobą bliską. W sytuacjach szczególnych, mających wpływ na bezpieczeństwo pacjentów, kontakt z pacjentem może odbywać się w warunkach kontrolowanych lub zgodnie z postanowieniami właściwych instytucji, w tym sądu rodzinnego.
14. Kierownik podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych lub upoważniony przez niego lekarz może ograniczyć korzystanie z praw pacjenta w przypadku wystąpienia zagrożenia epidemicznego lub ze

WOJEWÓDZKI
SZPITAL DZIECIĘCY
IM. J. BRUDZIŃSKIEGO
W BYDGOSZCZY

■ **WOJEWÓDZKI SZPITAL DZIECIĘCY IM. J. BRUDZIŃSKIEGO W BYDGOSZCZY**[®]
REGON 000898946 • NIP 554-22-35-340 • nr ks. rej. 000000002215
ul. Jana Karola Chodkiewicza 44, 85-667 Bydgoszcz
Tel. +48 52 32 62 100 • Faks: +48 52 32 62 101 • www.wsd.org.pl

względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów, a w przypadku praw, o których mowa w art. 33 ust. 1, ustawy o Prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, także ze względu na możliwości organizacyjne podmiotu.

Jana Karola Chodkiewicza 44
85-667 Bydgoszcz

+48 52 32 62 100
kancelaria.szpital@wsd.org.pl

wsd.org.pl
bip.wsd.org.pl

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego
w Bydgoszczy jest Jednostką Samorządu
Województwa Kujawsko-Pomorskiego